

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Kort Nyt	side	3
Om årsmøde-egnen	side	4
Volstrup	side	6
Historiske husdyr	side	9
Tarpgaard ved Vedersø	side	10
Nørre Vosborg	side	12
Nyt fra Kredsene	side	14
Trans	side	16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgårdsforening

April-maj 2008

Nr. 393 - 64. årgang

Volstrup ved Struer

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Ingemannsvej 61, 4200 Slagelse

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel
tlf. 75 28 73 21

Næstformand:
Karen Jacobsen
Melbyvej 3
5610 Assens, tlf. 64 71 23 60
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
»Maglehøjgård«
Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne,
tlf. 56 96 30 02
(Formand: Bornholmskreds)

Vagn Juel Jørgensen,
»Grønløsgården«,
Øllemosevej 4, Flakkebjerg,
4261 Dalmose
tlf. 58 18 61 11
(Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen
»Kroghbrogård«,
Holmevej 89, Brandelev,
4700 Næstved
Tlf.: 55 54 00 56
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen
»Hjørnegård«,
Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup,
tlf. 54 45 46 25

Jens Peter Skov Jensen,
»Hobygaard«,
Hobyvej 37, 4983 Dannemare
tlf./fax 54 94 41 63
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Elise Jensen,
»Højtoftgård«,
Gammelbyvej 40, Fjelstrup
6100 Haderslev,
tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbølvej 27,
6470 Sydals,
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgård«, Tarpvej 13, Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 97 33 13 83.
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
Jægergården
Høllundvej 6, Høllund, 7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
(Formand: VejleKreds)

Grethe Plagborg,
Mejerigården 28 S, 7200 Grindsted,
tlf. 75 32 04 12
(Formand: Ribekreds)

Esben Oddershede,
»Søgaard«, Søgård Mark 6, Nors
7700 Thisted
tlf. 97 98 12 82

Anne Lis Ladefoged
»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jørgen F. Schmidt,
»Bondeseje«,
Randersvej 181, Lime,
8544 Mørke
tlf. 86 97 47 69

Jens Skytte,
»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3, 8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Poul Kristian Poulsen,
Kingovej 5
9600 Års
tlf. 98 62 16 80
(Formand: Himmerlandskreds)

Frants Wetche
»Hvanstrup«
Hornumvej 105.
9640 Farsø,
tlf. 98 66 32 17

Kræn Hjortlund
»Vanggård«
Vanggårdsvej 25, Stenum
9700 Brønderslev
tlf. 98 83 80 08
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Efter en mild og ukompliceret vinter er vi nu godt i gang med forårsarbejdet. Foråret er den vigtigste årstid for os landmænd. Der er nu afgrøderne etableres, og det er afgørende for os alle.

Godt begyndt er halvt fuldent!

Til høst skal landmanden til eksamen. En god høst betyder meget for den enkelte landmand. For det første viser det godt landmandskab og for det andet har det stor økonomisk betydning.

En god høst betyder også meget for hele samfundet – ja, den har global betydning. Dansk landbrug kan ikke føde hele verden, men dansk landbrug er en betydelig leverandør af fødevarer. Og en god landbrugseksport betyder meget for betalingsbalancen.

Kornpriserne er steget betydeligt, men fraregnet omkostningsstigningerne er kornpriserne ikke særlig høje sammenlignet med f. eks. 1974.

En god høst i hele EU er en nødvendighed. Verdens ressourcer af hvede er til 65 dage, så en ringe høst kan meget hurtigt skabe mangel på korn, og det vil være en katastrofe. Hungersnød i Asien og Afrika vil skabe ustabilitet på hele kloden.

Vi skal ikke misunde kødproducenterne deres situation, for den er alvorlig. Vi kan derimod håbe på, at markedsprisen på kød retter sig.

Med ønsket om en god høst en forårshilsen fra

Peder Mouritsen.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,
Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Alis og Henry Slemming, Hammelevvej 18,
Hammelev, 8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Mølletoftegård,
Skælskør Landevej 83, Lundforlund,
4200 Slagelse.
Tlf./Fax 58 58 40 16.
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 394 udkommer omkring den 20. juni 2008. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. juni 2008.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Offset AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Kort Nyt

80 år

Dansk Slægtsgårdsforenings æresmedlem - Peder Møller Frifelt, Ølgod fylder 17. april 80 år. Peder Møller Frifelt drev i mange år slægtsgården "Frifelt". I 1973 afløste han sin fader, forfatter og gårdejer Salomon J. Frifelt, som medlem af Slægtsgårdsforeningens hovedbestyrelse. I 1981 blev Peder Møller Frifelt formand for bladudvalget. Bladets form og indhold havde hans store bevågenhed, og han satte sit betydelige præg på bladet. Fra 1987 til 1996 var Peder Møller Frifelt landsforeningens næstformand, men så valgte han at stoppe. Det blev dog til en fortsat aktiv periode i Ribekredsens bestyrelse.

Peder Møller Frifelt er meget engageret i sin egns historie, og har skrevet talrige artikler om bl. a. de vestjyske plantager. I en årrække var Peder Møller Frifelt formand for Ølgod Museum. Han er også en fortræffelig foredragsholder, og så har Sønderjylland en stor plads i hans hjerte.

Dansk Slægtsgårdsforening har ét æresmedlem, og da hæderen var blevet ledig, besluttede en enig hovedbestyrelse, at Peder Møller Frifelt skulle være æresmedlemmet, og det blev han udnævnt til i forbindelse med 70 årsdagen.

Tak for din store arbejdsindsats og til lykke med fødselsdagen.

Peder Mouritsen.

70 år

Elise Jensen, formand for Haderslevkredsen fylder 21. april 70 år. Sammen med ægtefællen Jens Erik Jensen drev de i mange år Højtoftgård ved Fjelstrup nord for Haderslev. Gården er over-

draget til næste generation, men Elise og Jens Erik Jensen bor stadig i gårdens stuehus.

Elise Jensen blev efter nogle år i den lokale kredsbestyrelse formand for kredsen i 1988, så hun kan nu se tilbage på 20 som formand og medlem af hovedbestyrelsen. Elise Jensen har i mange år været medlem af Slægtsgårdsforeningens bladudvalg, og er nu medlem af forretningsudvalget.

Elise er et meget kreativt menneske. Ikke alene er hun mester i sit køkken, men kreativiteten bruges også når der i foreningen skal findes på en gave.

Elise Jensen har også engageret sig i menighedsrådsarbejde og Den nordslesvigske kvindeforening, der driver Rømmø kur- og rekreationcenter.

Til lykke med dagen.

Karen Jacobsen.

Årsmødet 2008

Årsmødet 31. maj – 1. juni med fortur 30. maj er omtalt i forrige blad, hvor der også er tilmeldingskupon.

Forturen fredag, den 30. maj gennemføres. I tvivlstilfælde kontakt Inger M. Hansen 59 27 59 77.

75 år

Pinselørdag, den 10. maj fylder Henry Slemming 75 år. Slemming har gennem 37 år været et særdeles aktivt medlem af Dansk Slægtsgårdsforening.

I 1970 blev Slemming valgt ind i bestyrelsen for den nuværende Århuskreds, hvor han afløste sin fader N. Slemming.

Efter 21 år i hovedbestyrelsen og 11 år som formand for Dansk Slægtsgårdsarkiv har han nu frasagt sig alle poster.

Gennem de sidste 13 år har Henry Slemming sammen med hustruen Alis været frivillig medhjælper i Slægtsgårdsarkivet, og de træder fortsat gerne til som afløsere, når der er behov.

Henry Slemming blev i 1960 gift med fru Alis og den 1. marts 1965 købte de Ryttergården i Hammelev, hvor der blev syvende generation. Nu har en af ægteparrets fire sønner overtaget slægtsgården.

Dansk Slægtsgårdsforening takker for den aktive indsats og ønsker til lykke med fødselsdagen.

Anne Lis Ladefoged.

Slægtsgårdsrejsen til Polen

- Interessen for årets tur har været sådan, at turen er udsolgt.

Om årsmøde-egnen

Om Vedersø fortæller overlærer Knud Tarpgaard, at Vedersø sogn er en halvø og en klit, og dem på klitten er ikke vedersøer.

Vedersø kommer af Vidars høj. Vidar var søn af Odin og Grid.

Vedersø kirke ligger på sognets højeste punkt – Vidars høj. På Kaj Munks tid var der 650 indbyggere i sognet. Nu er der 450. Folkeholdet er væk, men skole og efterskole skaber fortsat liv i landsbyen.

Til forståelse af egnen henviser Knud Tarpgaard til Kaj Munks beskrivelse af Vestjylland.

Kaj Munk skrev i 1939 om Vestjylland, og hans beskrivelse findes i samlingen "Naturens egne drenge" som vennen sognepræst, dr. theol. Niels Nøjgaard udgav i 1947.

Kaj Munk skrev:

"Vestjylland, det er Landet med den sure Gus og de side Kær og en Befolkning, der sælger trepattede Køer i Jesu Navn. Saa er det sagt. Og saa kan vi med god Samvittighed springe ud i Jubelen over Havbjerge og Fjorde, Enge og Agre, Nøjsomhed og Guds frygt og givemildt sind. – De tror jo, Øboerne, at jo længere man rejser vestpå, des fattigere bliver Landet. Akkurat som man i min Barndom regnede med, at Sydpolen blev hedere og hedere til Jorden endte i Sydpolens gloende Tap. Og bilerne blev opfundet, og Lolliken kom til Holmsland, og hvad fik han at se der? Ringlede Havren mer overmodig hjemme paa Lerjords-Øen? Og han kørte nordpå og kom til Bovbjerg. Hvad behå'r? stod ikke hans lune Hjemlands Hvede dér og gyngede gyldentsmilende ud over det mørke, panderynkende Hav?

Vi kan her i Vestjylland. Vi lader de rige folk østerfra køre sig trætte og sære til Sinds i Midtjyllands Magerhed og ydermere gyse paa forskud over vort Klimas Barskhed og vor Jord, der sjældent er hjemme altsammen på eengang, og naar de langer herud til os, hvad ser de saa? Sukkerroer og røde køer og byg, der truer med 20 fold. Jo, jo, Landsmænd. I maa nøjes med Rigdommen, vi har baade den og Fattigdommen, ja vi har baade Sandknog og Frodighed samlet på samme Mark: "A fik da i Aar den bedste Høst, A har haft paa æ Gaard til dether, og saa 400 kr. fra æ Sandflugtskommission".

Vi ejer hele Danmark herovre undtagen Bøgeskoven og Sommeren. De lyse Nætter har vi, men ikke de lune. Og Bøgestammerne faar intetsteds Lov til at bøje sig for den

evindeligt klippende Blæst. Men hvor præsterne østfra ikke har kunnet holde Livet ud i det fremmede uden en Stump Barndomshjem uden for Døren og har brugt baade Tid og Penge og Møje paa at skaffe Læ og passende Bund, der staa dog Træerne, ikke de ranke Bøge, men de brede Bøge, ja, Hyld og Hassel og vilde Roser, og Smaafuglene, der ikke er forkælet med Skjul i disse Kanter af Landet, søger dertil i Skarevis og synger en Stump koncentreret Fyn eller Langeland sammen lige i Ansigtet paa det forbløffede Hav. Men fraset Løvskov og sommerlun Elverkrat mangler vi intet af Danmark her. Jo, Bodil Ipsen. Men saa har vi til Gengæld Maanen. Naar den stiger op og sætter sig på en Bakketop og skuer ud over den brede, tavse Hede – min Sjæl, hvad vil du mer? Tale er Sølv og Tavshed Guld.

Er der nogen, der protesterer? At I ogsaa har Maanen andre Steder i Landet! Vel har I ej! Ikke som vi har den. Vi ejer hele Himlen i Vestjylland, skal jeg sige os. Alle I andre maa nøjes med smaastykker af den. Der findes ikke saa arm en Vestjyde, uden at han er Godsejer. Himmel og Hav hedder hans to mægtigste Besiddelser. Havet giver ham hans Livs Melodi. Kan det ikke selv naa ind til ham med Sang, lader det sine Fjorde og Aaer og Bække nynne den for ham. Og Himlen skifter med Smil og Trusler og Tungsind over ham, er altid forskellig og dog evigt den samme.

Hvor stor er Vestjylland? Aah, det er et mægtigt Land. Selv om jeg går op på den højeste Kit i mit Sogn, kan jeg ikke engang se over til min Nabopræst, som er Domprovst i Edinburgh. Og i den anden Retning er der endnu længere, jeg mener fra Tarm og op ad Mælkevejen. Østerpaa gaar vi saa langt ind, at selv Tørvestakkene om Herning faar Lov til at regne sig for vestjyske. Og i Nord-Syd – kære, fra Ditmarskens stenlagte Veje, der, hvor Norden faar Ende, og til Skagens flyvende Sand, hvor Øst og Vest støder sammen.

Hvis vi nu tog os et Aar til en vandring den strækning igennem, hvad vilde vi ikke opleve! Møgeltønder, der beskedent kalder sig Nordens Venedig, saa skønne synes det, at dets Huse er. Og Tønder, der skotter over til Rømø og drømmer om Landfasthed og mere Marsk og et større Danmark. Ribe, hvis Storke knebrer pietetisk, og hvis Køer skrider bibelsk igennem ærværdige Gader. Esbjerg, der bander på Nordsøisk. Varde, der smukt tier stille. Og Ringkøbing, der maaske tænkte sig at blive Englands Hovedstad, men nu ogsaa godt indser, at man kan nøjes med mindre. Lemvig, der ligger og smiler forborgent hen for sig med baade Sø og Fjord omkring skønne Skrænter og fede Marker – rigtig en lille forkælet overklassegut; men se, om hun tager Skade af Forkælelsen! Og Thisted, man bare ved Jacobsen om, og Hjørring, man slet intet ved om. Og saa var det jo kun Byerne. Men hvad har vi set på Turen. Sluser og Marsk. Levende Sandjorder, Vadehavet. Alle danske svins Pilgrimsrute til London. Skjern Aa, bred som en Flod; der springer Laksen. Fjord og Hav og Menneskesnilde tager basketag ved Hvide Sande: stort er det store Hav, men større endnu det lille Menneske. Fuglelivet på Tipperne – dér maa vi raste en Dag! Hvor meget det saa er forbudt at tage derover, vi gør det alligevel. Vi vil se tusind Graagæs paa eengang. Vi vil se Klyder og Spover. Farvel, mærk værdige Ringkøbing Fjord, du Fjord af Verdensformat, du Vesterhavsvig, som Havet selv med en lang, tør Arm har dæmmet inde. Goddag, Stadil Fjord, som Mennesker har dæmmet for, et Hurra for dine Urskove af Siv og Rør, tys! Dér pauker Rørdrummen. Og

Vedersø kirke.

Vedersø Klitter! Forrevne Ørkenlandskaber, truende tunge under Uvejrshimmel, blændende hvide i Sol. Saa hvide og strakte som Svanevinger – som vilde selve det gamle Jylland løfte sig mod den høje Himmel og flyve ud over det hvide Hav. Og hør, hvor de synger, de vilde Svaner i vældige Kiler ind over Nissum Fjord. Saa løfter stolte Lerskrænter oppe ved Bovbjerg smaa skinnende Kirker over grådig Brænding. Og Havet stilner til. I sorte Nætter lyser Morilden, en rullende Ildstribes langs Kysten, Ild kastes ind på Land af hvert levende Bølgeslag, du kan skrive din Elskedes Navn i Sandet med Lueskrift, se det staar der endnu! Og igen bliver det "Haw" og "Hyv Haw", Vinden bidskes, Nordlyset flakker sit hidsige Liv ind i Klitternes maanelandskab, dødræt lander Snæppen i en Marehaldsdusk. Nu falder den hvide Rim over de store Plantager og gør de forkrøblede Fyrre feagtigt prægtige, saa pisker Sneen, saa klemmer Kulden. Termometeret gaar i Bund i Herning, Storaen trodser og vil ikke lade sig binde, men krider til omsider. Pludselig og med Vælde: Snestormen, Tøbrud, Isgang, der tordner sig Vej gennem Limfjorden. Aaerne svulmer op og stiger og løber til sidste op i Luften, finder et Hul i Brinken og drøner ud over Engene, der bliver til strømmende Søer, Grøfterne fyldes, Vejene gaar under Vand, i Holstebros muntre gader maa man færdes i baade, Taage og Taage og Taage igen og en skønne Dag endelig Solen, Vandet er sunket, Sneen er væk. Ræven stryger af Grav, en ildskygge hen over Plantagens mosgrønne Bund; Lyngens Konge, den loddenfodede Urkok, slaar Duggen af sine sorthvide Vinger; Hugormen gasser sig ud til en solvarm Skrænt; Kronhjorten rejser sig vejrende i Hedens Egepurl, den fattigste rest af Jyllands høj-skov; smaa Isstykker klinger et Klokkespil i den befriede Sø; Vildgaasetrækket sætter jublende ind over Vejler og Vige, Den første vildgaas er den, der bar Nils Holgersen, men han er for længst faldet af, saa forundret blev han! Thi hvad er det rige og store Sverig mod det lille Danmarks fattigste Vestenkyst?

Bor der et Folk i dette Land? Om der gør!

Der bor de Folk, der hersker i Indien, Australien, Kanada, Afrika. Det var nemlig dem, der fulgte Svend Tveskæg over til Storbritannien, og der var ikke mange af dem, der rejste tilbage. Derfor har de engelske Byer og Sogne i Hobetal danske Navne den Dag i Dag, og derfor kan man roligt snakke vestjydsk til en Englænder, naar man møder ham i Kap eller Kairo. Han skal nok forstaa det. Især da vestjydsk Tale mest bestaar i at tie stille.

Vestjydens særlige Kendetegn er, at han er ens. Heden er brungrøn baade sommer og vinter; Plantagerne er det ogsaa; Klitternes Hjælme og Marehalm skifter heller ikke Mode med Aarstiden. Havet er altid Havet, og Himlen er altid Himlen. Og en Ko er altid en Ko. Hvorfor skulde saa ikke Vestjyden ligne sin Omgang? For en Øbo kan det være græsselig irriterende, at man ikke kan klemme Jyden hans Mening ud af Livet. Men jo iltrere Øboen teer sig, des mere tilpasser Jyden sig.

Føst nær dæ æ Nø po Fahr,
Komme Jyden u a Dar.

Han er vant til at bære Byrder, og den bærer stærkest, der bærer taust. Der er jo ikke alt for mange Td. Land til den lille Hjemmen, men hvad der mangler i Td. Land udenfor, er der gerne i Børnetal indenfor. Jeg kender et Sted, hvor der kommer 5 indenfor 2 Aar: 2+2+1. Og de Børn faar lært at bestille noget næsten endnu i æ Byss. "En smaadreng skal lede Dem": han er vel ikke stort mere end 9 Aar gammel, den barbenede, hvidlukkede lyseblaaøjede Gut, De møder paa alle endeløse Jydske Veje i Sommersolbrand og Efterarspløre med 15-20 sammenkoblede Køer efter sig! Arbejdet

Vedersø præstegård.

er Vestjydens jordiske Religion. Og der er altid nok at gøre: kaste Klyne, grave Grøfter, plante Fyrre, bryde Ahl, klippe Kvas, stange Aal, næppe er han færdig med det ene, før han er rede til at spytte i Næverne og finde på noget nyt. Og tro saa ikke, at Sindigheden betyder Tværhed. Naar man gæstfrit er budt inden Døre, og den blaa begynder at dufte, og Munden omsider er lukket op, kan det vel ikke "betale sig" at lukke den med det samme igen, og saa viser det sig, at Øjnene er storartet indrettede til baade Blik og Blink.

Nu skal det naturligvis ikke gøres til, at det er en Race af Guder, der befolker Hardsyssel og Omegn. Allerede som unge kan de se arbejdsmisbrugte ud, og Gebis af egen Avl staar det skralt til med fra Konfirmationsalderen. Den æstetiske Sans er nogenlunde ligefrem proportional med Tændernes Velholdthed: der bygges uhyrligt mangensteds. De jyd-ske Stationsbyer – nævn dem ikke! Selv Forsamlingshuse og Missionshuse tyder paa, at vil man have Herren indenfor, har man gjort Regning paa hans Nøjsomhed. Man handler gerne, handler om alt mellem Himmel og Undergrund, og spiller endnu helre Kort, ofte begge Dele til Djævelens Opbyggelse. Nævnes maa ogsaa et Drag af Tungvind i Havbondens Natur, et Mørke, hvori han tit maa bestaa en dyster Kamp og stundom desværre bukke under.

Nok om det, nu hejser vi Flaget. Hus ved Gaard og Gaard ved Hus vajer Dannebrog, en Skov paa sin Vis saa skøn som Bøgeskoven, oh saa langt vi kan se i dette flade Land! Med Salmebogen i Haand er de Gamle på Vej fra Kirke. De gaar sindigt, men har egentlig lidt travlt, for i Eftermiddag skal de unge have Ringridning ved Møllen, stoute Karle er i Gang med at pynte de trinde Heste til Dysten, Piger med festligt røde Arme svinger Gryderne i Køkkenet, allerede med den kommende Nats Melodier i Hovedet. Klitfogeden vugger hjem til sin langlængede Gaard, den er vel bygget for Smuglerpenge engang, men prægtig er den. Hans Ansigt over den sorte Krave er mestens skjult af Skæg, de havblaa Øjne spejder skarpt ud, men i hans Hjerte nynner det af Taknemmelighed: Livet har været godt ved ham, Slid og Slæb og Kræfter og Helbred, der slog til. 12 Børn har han sat i Vej, og de arter sig godt. Har aldrig kendt andet end til Nøjsomhed og til at have nok. Hvordan han fik skaffet det? De 20 td. Land dels alt for lav dels alt for livlig Jord gav en smule Korn, Havet maatte spæde til med Fisk, hvor tit det end undslog sig, og Redningsvæsenet ydede lidt i Kontanter for de mange Timers Marsch som Strandvagter i blæsende sorte Nætter med Genfærd fra Dødemandsbjergene listende i Ens Fjed – bange? Javist var han bange, hundebange, og dog altid rede til at vove sit Liv for andre. Det er gaet godt. Og han takker Gud.

Mod Aften staar han paa Klittens Bryst og spejder ud over sit Hav. Kirkeklokken ringer Solen ned i det, den gør Havets Sang til en Salme.

Bag ham flere Mil østerinde i Kronheden paa et Bakkehæld saa fattigt, at der ikke engang kan gro Lyng, folder Vaarkobjælden sin fine, skære Dejlighed sammen til Natten.

Volstrup

Volstrups hovedbygning. I forgrunden proprietær Niels Gottrup Mikkelsen, der er 5. generation.

Sædegården Volstrup ved Hjerm er afslutningen på årsmødeudflugten. Gården ejes af Niels Gottrup Mikkelsen, der er femte generation. Han er i offentligheden bedst kendt som formand for Danish Crown.

Driften

Volstrups areal er på 320 ha, hvoraf 250 ha er ager, som dyrkes med korn og frø. Der produceres årligt 12.000 slagtesvin, der indkøbes som 30 kgs grise.

Historien

Volstrup er en af landets ældste herregårde. Allerede på Erik Menveds tid (1286-1319) nævnes den som en stærk befæstet borg. Arild Huitfeldt beretter i Kong Erik Menveds Historie, at i året 1313 ”byggedes det slot Volstrup ved Limfjorden, Ribe Biskovstift til bedste.”

Som meget andet af kirkens gods blev Volstrup af biskoppen forlenet til slægt og venner. Ved reformationen i 1536 gik Volstrup over til kronen, men biskop Ivar Munk broder, den hidtidige lensmand Mogens Munk, beholdt gården som kongelig forlening på livstid.

Mogens Munks søn, Oluf Munk, blev i 1531 udnævnt til sin farbroders efterfølger som biskop. Ved reformationen blev han fængsel sammen med de andre bisper, men efter et års tid blev han sat fri og fik Tvis Kloster som len på livstid, for de tjenester han gjorde og skulle gøre kronen.

Oluf Munk skildres som en trættekær og pengebegærlig bondeplager, og i 1542 havde han samlet så meget, at han kunne købe Volstrup og nogle år senere Tvis Kloster.

Han døde i 1569 og blev, som faderen, begravet i Hjerm kirke. Sønnen Jørgen Munk overtog Volstrup, og efter han druknede under isen ved Struer i 1580 tilfaldt sædegården datteren Karen Munk, der var gift med Iver Friis.

Iver Friis havde gjort tjeneste i Kancelliet, og han ledsagede kong Christian den Fjerde på hans rejse til Nordkap i 1596.

Efter Karen Munks død giftede han sig med Dorete Budde. Han døde i 1623. Enken fik i 1626 kongens tilladelse til at sælge Volstrup for at betale sin mands gæld, og den blev da solgt til Iver Iuul til Quistrup. Han var gift med Ingeborg Parsberg, der var datterdatter af Oluf Munk. Iver Iuul døde allerede året efter og sønnen Axel Iuul fik Volstrup.

Axel Iuul var, som tidens unge adelsmænd, veluddannet med studier i Tyskland, og han blev derefter ansat i Kancelliet, hvor han blev benyttet til flere sendelser.

I 1634 blev han gift med kansler Christen Friis datter Elisabeth, og året efter trak han sig tilbage til Volstrup, hvor han var optaget af videnskabelige studier.

Axel Iuul døde i 1671 og hans enke i 1677. Boet var fallit, da de tyske og svenske hære havde hærget Jylland tre gange i Axel Iuuls tid på Volstrup.

Efter at Mogens Munk og hans efterkommere havde siddet med Volstrup knapt 200 år, splittedes gården nu op i flere parter.

En af de mænd, der havde lånt Axel Iuul penge var købmand i Holstebro Christen Linde, hvis far var bondesøn fra Linde i Asp sogn. Linde var forretningsmand og han lånte penge ud til forarmede adelsmænd og fik først pant i gården, blev derefter forpagter og til sidst ejer. På den måde blev han ejer af 12 vestjyske herregårde.

Volstrup fik han i forpagtning i 1678 og i 1682 blev han enejer.

I Christian den Femtes Matrikel fra 1682-1688 står Volstrup sædegård for godt 58 tdr. hartkorn med 230 tdr. land dyrket areal. Hertil kom skov- og bøndergods.

Christen Linde blev i 1704 optaget i adelsstanden.

Han døde i 1706, og hans 6 sønner blev alle godsejere. Volstrup gik i arv til sønnen Christen de Linde, der døde i 1723. Datteren Jytte Dorothea arvede Volstrup. Hun var året før blevet gift med Ernst Friederich von Zytphen, der var kommet til Danmark fra Mecklenburg. Efter hans overtagelse

af Volstrup blev godsdriften effektiviseret med hjælp af hundehul og træhest.

Jytte Dorothea Linde døde i 1732 og året efter giftede enke- manden sig med Øllegaard Marie Hjermin, og efter hans død ægtede hun major Poul von Klingenberg til Tandrup og Kovstrup i Thy.

Et karakteristisk træk for de vestjyske herregårde var, at de havde et meget stort studehold. Således

var der i 1766 på Volstrup mere end 200 stude, hvoraf halvdelen var "staldstude" og den anden halvdel "fødestude".

Fru Klingenberg havde ved testamente af 1777 bestemt, at Volstrup skulle overgå til datterens to døtre.

Den 22. september 1780 blev de to arvinger gift. Øllegaard Sophie med etatsråd Mogens Christian Skow til Bustrup og Ytte Dorthe Marie med kaptajn Christen de Linde til Møltrup.

I 1786 blev Skow eneejer af Volstrup.

I 1798 fik han tilladelse til, at Volstrup måtte beholde sin sædegårdsfrihed, når bøndergodset frasolgtes. I 1802 fik han Rentekammerets tilladelse til udstykning af Volstrup, hvorved hartkornet reduceredes fra 63½ til 34 tdr.

Etatsråden døde i 1818 og enken skødede året efter gården til brodersønnen, provst, konsistorialråd Anton Frederik Skow, sognepræst i Hjern.

Fru Skow døde i 1846, og derefter har Christen de Lindes efterkommere ikke længere tilknytning til Volstrup.

Provst Skows enke døde i 1854 og Volstrup blev solgt til konsul Hans Peter Rygaard i Struer. Han solgte efter to år til C. F. Ingerslev, men handlen gik tilbage. I 1860 købte Ole Thuesen Schultz Volstrup med 600 tdr. land. Han døde i 1865 og hans bo solgte til fætrene Hagen Jørgensen og Peder Hagensen.

Familien

De to fætre, der i 1865 købte Volstrup, var veletablerede landmænd. Hagen Jørgensen var ejer af Tangsgård ved Nørre Nisum og Peder Hagensen besad Ullerup, en min-

dre sædegård ved Thisted. Fætrene købte Volstrup med det sigte, at deres børn - Frantz Hagensen og Amalie Jørgensen - skulle have deres hjem her, når de blev gift. Og sådan gik det. I 1867 fik Frantz Hagensen Volstrup.

Efter hans død i 1889 sad enken med Volstrup til 1904, da svingersønnen Jens Gottrup tog over. Han døde i 1933 og enken, Jensine f. Hagensen beholdt gården til 1956, da svingersønnen Anthon S. Mikkelsen blev ejer.

I 1972 overtog den nuværende ejer, Niels Gottrup Mikkelsen, Volstrup. I ægteskabet med Charlotte har han tre børn.

Niels Gottrup Mikkelsen har engageret sig i svineproduktion og slagteribestyrrelser. Fra 1987 til 1998 var han medlem af bestyrelsen for Vestjyske slagterier, næstformand i årene 1991-1995 og formand fra 1995.

Ved fusionen af Danish Crown og Vestjyske Slagterier i 1998 blev han bestyrelsesformand for det landsdækkende svineslagteri.

Det giver en del porteføljer i slagterisektoren, men Mikkelsen har også været medlem af Landbrugsrådet siden 1994.

Siden 1989 har Mikkelsen været i bestyrelsen for Hunsballe Frø A/S, og Idagårdfondens bestyrelse fra 1995. I 2006 blev han formand for Idagårdfondet.

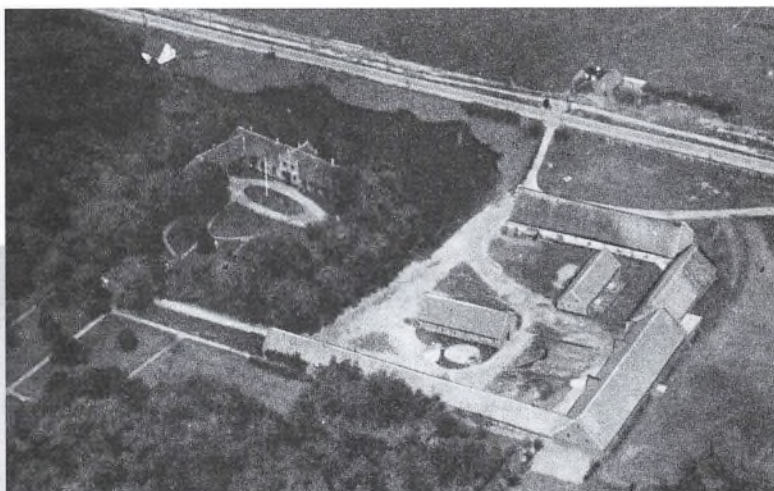
Voldstedet

Volstrup har ikke været genstand for en bygningsarkæologisk undersøgelse, men traditionen fortæller, at voldstedet blev anlagt i 1313. Hvilken udformning Ribebispens borg har haft vides ikke, og da en brand i 1609 ødelagde hele anlægget, kan der ikke siges noget konkret. Men der opstod en ny bolig, som i 1656 omtales som en herlig bygning.

I 1720 opførte Christen de Linde en ny hovedbygning i bindingsværk på det gamle voldsted. Dette barokhus blev delvist ombygget i 1805, da en del af den nuværende hovedfløj blev opført i grundmur.

I 1875 blev hele hovedbygningen gennemgribende ombygget, hvorved den fik sit nuværende udseende, dog tilføjedes en kort sidefløj i øst i 1935.

*Volstrup o. 1930.
Øst for voldstedet ligger avls-
gården og syd for er en anlagt en
stor have, hvortil man kommer
fra voldstedet ad en bro.*

*Volstrups hovedbygning
set fra nord.
Foto 1986.*

Familieoversigt

1865	Fætrene Hagen Jørgensen til Tangsgård og Peder Hagensen til Ullerup købte Volstrup.
1867	Frantz Hagensen (1849 - 1889) gift med Amalie Jørgensen (1854 - 1933).
1889	Enken Amalie Hagensen f. Jørgensen.
1904	Svigersønnen Jens Gottrup (1874 - 1933) gift med Jensine Hagensen.
1933	Enken Jensine Gottrup f. Hagensen.
1956	Svigersønnen Anthon S. Mikkelsen (1901 - 1974) gift med Ellen Gottrup (1913 - 1998)
1972	Niels Gottrup Mikkelsen (1949) gift med Charlotte Søgaard (1954)

Hjerm kirke blev i 1558 udsmykket med en række adelige våbenskjolde, der har forbindelse til slægten Munk på Volstrup, hvilket fremgår af teksten under skjoldene. De 6 skjolde er fra venstre: Rosenkrantz, Hak, Munk, Krabbe, Algudsen og Hvass.

Hjerm kirke. Volstrups ejer Axel Juul blev begravet under kirkens kor med sin hustru Elisabeth Friis. På korets nordvæg rejstes et stort epitafium (mindetavle) for dem. Det er et fornemt arbejde fra renessancen.

Nye medlemmer

Karen og Hans Henrik Smedegaard
Højgårdsvej 2, Sjolte, 4733 Tappernøje

Bodil og Bertel Lundby
Hostrupvej 23, 7860 Spøttrup

Gårdejere Ann-Marie og Hans Martin Kok
"Brandstrup Vestergård"
Vindumvej 178, Brandstrup, 8840 Rødkærbro

Godsejer Niels Ulrich Nyboe
"Tøstrup Gods"
Blåkærvej 13, 5750 Ringe

Gårdejer Helge Clausen
"Flisagergård"
Bukkehavevej 7, 4970 Rødby

Gårdejere Bine og Karl Eric Pedersen
"Åhavegård"
Revnvej 15, Revn, 8500 Grenaa

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen,
Kåregård,
Badstrupvej 39,
5485 Skamby.

Historiske husdyr

Kjeld Graversen foran sit hjem – Enggård i Røgind.

Forturens aftenudflugt er henlagt til Enggård ved Røgind, lidt øst for Ringkøbing. Her lever familien Graversen – Else, Jørgen og Kjeld. Kjeld er sønnen, der har sit borgerlige udkomme som graver ved sognekirken, Højmark kirke, men det er interessen for dyr, især gamle husdyrracer og fjerkræ, der optager hans fritid.

Forældrene købte Enggård i 1977. Det var før Kjeld blev født. Inden han kom i skole havde han fået 3 høns og 1 hane. Det var en gammel fjerkræavler og -udstilller, der ikke længere kunne magte at passe sit fjerkræ, og derfor fik Kjeld 4 udstillingsdyr, med den bestemmelse, at dyrene ikke måtte fjernes fra Enggård.

Løftet blev overholdt, for fuglene døde på gården af alderdom.

I 1999 begyndte Kjeld at samle gamle husdyr. De første røde køer blev hentet hos en landmand på Ærø, der ville sætte sin besætning ud. Her afhentedes 15 dyr, men nogle blev leveret til andre samlere.

Nu omfatter Kjeld Graversens besætning af bevaringsværdige husdyr 3 jyske heste og en nordbakke, der er 65 kreaturer fordelt på 5 gamle racer: jysk kvæg, gammel sortbroget, gammel rød kvægrace, korthorn og dansk jersey. Der er det gamle sortbrogede landsvin og Dansk Landrace anno 1970 (baconsvinet med det ekstra ribben). Der er klitfår og dansk landracegeder.

På gården er danske landkaniner og en dansk spidshund samt 300 høns af 55 racer og 23 dueracer, landgræs, landænder og kalkuner.

Nogle køer er ammekøer, andre malkes og mælken bruges dels på gården, dels sendes den til Forskningscenter Foulum, hvor man undersøger, om mælkeallergikere bedre kan tåle mælk fra de gamle kvægracer.

Enggård areal er ikke tilstrækkelig, så der er lejet en del og så er der afgrænsningsaftaler med Ringkøbing-Skjern Museum, der har et stort engareal nær gården, men også på Abelines gård på Holmslands Klit har Kjeld dyr, bl. a. høns, og de er gode til at holde pigstensbelægningen.

Fjølstervang Brunkulsleje er nu put and take, og her skal nogle får stå for landskabsplejen.

En tid var der 6 geder i Randers Regnskov, der havde et afgræsningsprojekt.

Den lokale børnehave har geder, men de må ikke selv have en gedebuk. Da avlen skal passes, låner man Kjelds buk med de store horn, og en buk, der er lånt, må gerne være der.

Kjeld fortæller at korthorn og jysk kvæg trives bedst på naturmark. Derfor vil det være en fordel om landskabsplejen i de nye Nationalparker bliver med disse to racer, der trives særdeles godt af det ugødede græs.

De mange fugle af alle slags lægger æg, og Kjeld har sit eget rugeri.

Kjeld Graversens historiske besætning er underlagt genresourceudvalget, så avlen indgår i den store helhed for bevarelse af de gamle husdyrracer. Det betyder, at der ydes tilskud til dyrene. For en ko modtager Kjeld 2200 kr. om året, for en so 750 kr. og for et får eller en ged 250 kr. Taksterne varierer lidt fra år til år.

De gamle husdyr er arbejdskrævende og selvom der er tilskud og mulighed for at sælge dyr samt indtægter ved udlejning af dyr til afgræsning, så er det ikke nogen indbringende forretning.

Kjeld påstår det er en hobby, for en hobby give ikke overskud.

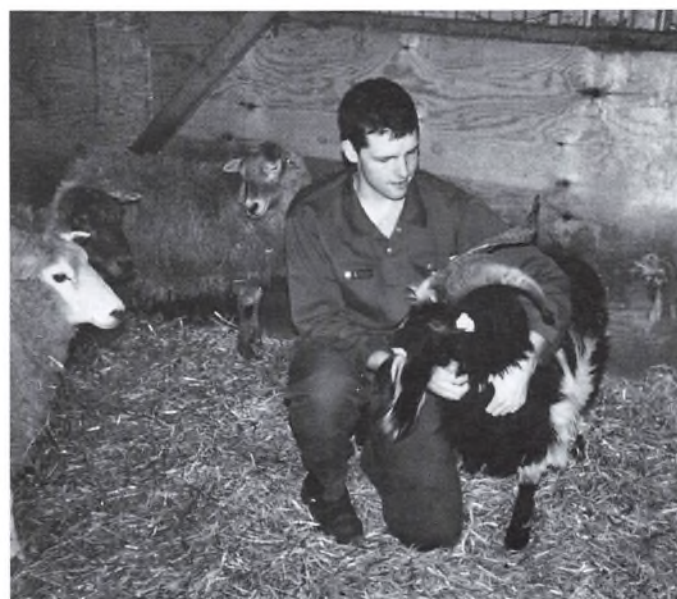
På gården har Kjeld efterhånden også samlet en del ældre landbrugsredskaber, så der er meget at se på, når vi besøger gården.

Enggård tager imod besøgende efter aftale, men der er ikke fast åbningstid.

Besøg aftales med Kjeld Graversen tlf.: 51 20 73 08 eller 97 34 31 67.

Adressen er: Enggård, Røgindvej 2, 6950 Ringkøbing.

OGN

Kjeld Graversen med sin gedebuk af dansk landrace.

Tarpgaard i Vedersø

Jens Ulrik Tarpgaard foran stenen med gårnavnet og slægtsgårdsforeningens devise.

Årsmødearrangementerne indledes lørdag formiddag på Tarpgaard, nær Vesterhavet og den retablerede Vest Stadil Fjord.

Her bor formanden for Slægtsgårdsforeningen i Ringkøbing Amt, Jens Ulrik Tarpgaard, der er årsmødets tilrettelægger.

Tarpgaard er både en gammel slægtsgård og en moderne produktionsgård, der drives med økologisk kvæghold.

Da Jens Ulrik Tarpgaard, overtog gården i 1976 var arealet 40 ha, og der var 40 malkekøer foruden opdræt. Siden er arealet øget til 300 ha, og der er nu 260 malkekøer; der males med fire malkebotter, samt opdræt.

Markarbejdet foregår i maskinfællesskab med to andre landmænd, og de udgår hver morgen fra Tarpgård. Maskinfællesskabet driver 1200 ha.

Dengang Jens Ulrik overtog Tarpgaard, blev hans forældre, Dagny og Marius Tarpgaard, boende på gården, og Jens Ulrik opførte et nyt hus til sig selv.

Dette hus er gennem årene udvidet og er nu en prægtig bolig for familien, der foruden Mette og Jens Ulrik omfatter 5 børn.

Efterhånden som arealet og produktionen blev udvidet byggedes nyt, og nu er der et moderne staldkompleks, som forbinder den gamle gårds traditionelle bygninger med den moderne hovedbygning.

Estland

I 2001 begyndte Jens Ulrik Tarpgaard sammen med to tidligere medhjælpere et projekt i Estland. Det begyndte beskedent, men omfatter nu 2000 ha og 500 malkekøer. Nu er man i gang med udbygning til en moderne malkekvægsbedrift efter danske normer med 1200 køer.

Undervejs er der kommet flere investorer med, men Jens Ulrik ejer 30 % af selskabet. Han er selskabets formand, og en gang om måneden er han på det estiske landbrug.

Historien

Landsbyen Tarp hed i 1400-tallet Torp og i 1500-tallet Torpby. Ifølge matriklen 1682-1688 var der fem gårde i landsbyen, der tilsammen havde et dyrket areal på 110 tdr. land, og gårdenes hartkorn var sat til 40 tdr. Det høje hartkorn skyldtes de gode enge.

Hele Vedersø sogn blev udskiftet i 1800, og derefter kunne Åbjerg Hovedgård sælge Tarpgaard til selveje, og det skete i 1803.

Tarpgaard er nævnt første gang i kronens skøder fra 1560. Næste gang gården nævnes er i 1562, da Åbjergs ejer overtog den.

Hvornår den nuværende slægt kom ind på gården fortæller sig i fortiden, men i skifteprotokollen for Åbjerg gods står:

”Anno 1739 den 9. november indfandt sig på husbondens - velbårne Christen Linde til Åbjerg hans vegne, hans tjener Jacob Andersen Ros med tvende mænd, navnlig Christen Jøpssen og Jens Madsen udi Jan Andersens hus udi Tarpgård, for efter hans begæring i går at holde en registrering over hans salige hustru Maren Christensdatters efterladte bo, og derefter et endeligt skifte at forfatte mellem den efterlevende Jan Andersen og hans salige hustrus kødelige moder og søster Anne Marie Christensdatter tillige med deres mand og værge Christen Olufsen.”

Dette kan tolkes, som Jan Andersen har giftet sig til gården. Meget tyder også på, at gårdens nuværende ejer nedstammer fra Jan Andersen. men kirkebøgerne mangler. Antagelig er det hans barnebarn, Anders Andersen (1752-1837), som i 1777 overtog fæstet. I ægteskabet med Maren Jørgensdatter (1752-1839) var der 11 børn, hvor den næst yngste, Jan Andersen (1796-1865) overtog Tarpgård i 1826.

Jan Andersen var året før blevet gift med Maren Jensdatter (1799-1868), og de fik 9 børn.

I 1860 deltes gården mellem sønnen Anders Jansen (1831-1897) og datteren Johanne Marie Jansdatter.

Anders Jansens del gik ud af familien, men Jens Ulrik Tarpgaard har købt den tilbage.

Johanne Marie Jansdatter (1834-1902) var i 1859 blevet gift med Jens Pedersen fra Husby, og de byggede på deres jord en ny gård. I ægteskabet fødtes 12 børn, to døde som små, to blev i Danmark og otte udvandrede til USA.

Jens Pedersen begyndte at pløje heden med stude, og han deltog i krigen 1864.

Omkring 1900 overlod de Tarpgård til sønnen Anders Grønne Jensen (1871-1949), for da Johanne Marie døde i 1902 står hun som aftægtskone.

Anders Grønne Jensen fik i 1903 ret til at føre navnet Tarpgaard for sig og tre søstre, nemlig: Jensine i Stadil samt Ane Marie og Thomine i New Jersey.

Anders Grønne Tarpgaard drev et alsidigt landbrug. I dette indgik også medlemskab af et bådelaug, hvor de sejlede ud i åbne både og fiskede ising.

Vedersø var dengang en halvø, da fjorden endnu ikke var tørret ud.

Anders Grønne Tarpgaard var i 1902 blevet gift med Maren Knudsen Vestergaard (1877-1944) og de fik tre børn. Da den mellemste, sønnen Marius, i 1935 skulle giftes med Dagny Marie Amalie Laursen blev Dannebrog første gang hejst på gården. Det var også i Maren og Anders Tarpgaards tid, at juletræet blev indført på gården.

Maren og Anders Tarpgaard havde været på højskole, og de prægede egnens foreningsliv og ungdomsarbejde. Dette engagement præger også den nuværende generation.

I 1911 var han med til at få opført et forsamlingshus, der også kunne bruges til gymnastik.

Anders Tarpgaard var med i bestyrelsen for Staby Andelsmejeri, og i 1933 var han blandt initiativtagerne til Vedersø Andelsmejeri.

I 1935 købte Marius Tarpgaard (1905-1995) hjemmet med 34 tdr. land vandlidende jord, 8 køer, 2 heste samt nogle kalve og grise.

I 1940 købtes Dalager med 6 tdr. land og senere købtes 3 tdr. land eng. Omkring 1950 blev engene afvandet.

I 1937 byggedes svinestald, hestestald samt hønsehus, maskinhus og tørvehus. Samtidig udmuredes stuehuset ca. 1 meter i nordsiden. I 1961 udvidedes svinestalden, og i 1962 blev der indrettet sobokse i hestestalden.

I 1945 fik man elektricitet og i 1946 telefon. I 1962 afløstes gasflaskefyring af centralvarme.

I årene 1947-1950 flyttede Marius Tarpgaard kommunevejen syd om gården.

I ægteskabet kom 11 børn, hvor nr. 9 er gårdens nuværende ejer, Jens Ulrik Tarpgaard, som overtog hjemmet i 1976. Ifølge familiens optegnelser er han 11. generation.

OGN.

Stuehusets ældste del er fra 1976, og har siden gennemgået flere til- og ombygninger.

Nørre Vosborg

Nørre Vosborg – marts 2008. Den 4. april åbnedes hotel og konferencecenteret, der er indrettet i både hovedbygning og avlsgård. Visionen er, at Nørre Vosborg bliver et kulturelt kraftcenter – et mødested for kunst, kultur og erhverv.

Årsmødeudflugten bringer os til den gamle herregård Nørre Vosborg. I 1982 modtog den daværende ejer Europa Nostraprisen for forbilledlig istandsættelsesarbejde. Det viste sig hurtigt, at denne bygningskulturens stor europæiske påskønnelse for bevarelse af kulturarven mere var en anerkendelse af ejerens politiske indsats for bygningskulturen, end for det konkrete istandsættelsesarbejde på Nørre Vosborg.

Bygningsmassen gik hurtigt i forfald. Lykkeligvis købte Realea A/S gården, og har nu anvendt et betydeligt beløb på renovering og nyindretning af bygningerne, så fredag, den 4. april 2008 åbnede Nørre Vosborg som Hotel og konferencecenter.

Bygningerne

Hovedbygningen består af fire fløje, som omslutter en lukket borggård. Østfløjen, der er i to stokværk, er den ældste, formentlig opført o. 1550 af Knud Gyldenstjerne. Denne fløj har gennemgået flere ombygninger, og i 1857 fik den kamtakkede gavle og et lille tårn på tagrygningen året efter.

Nordfløjen, som er af bindingsværk, er bygget omkring 1640 for fru Ide Lange, og vestfløjen er fra 1770. Sydfløjen er opført i 1838 som afløser for en gammel bindingsværksfløj. Hovedbygningen er på de tre sider omgivet af to volde med en bred vandfyldt grav imellem. Anlægget er både et værn for borger i ufredstider og som værn mod stormfloder.

Det hvide porttårn er opført i 1790, og villaen "Nørre Vosborglille", der ligger syd for porttårnet blev opført i 1853 for etatsråd Tangs ældre broder, pastor emer. Peder Tang. Avlsgårdens nordlænge er 1780 er bevaret, mens en tilsvarende i syd blev erstattet af en moderne staldbygning i 1948 efter brand.

Historien

Vosborg er en gammel herregård, der kan føres tilbage til 1300-tallet, da den ejedes af slægten Bugge. Ridder Niels Bugge til Hald fødtes her, og til hans navn knyttes sagnet om den engelske bygmester, der opførte den nu nedbrudte borg med det høje tårn, og som forudsagde borgens undergang i en vandflod.

Efter drabet på Niels Bugge i 1359 arvedes Vosborg af datteren Ellen, der var gift med rigsmarsk Christian Vendelbo, og deres datter Ingeborg bragte i 1399 Vosborg til sin mand Predbjørn Podebusk. Under deres sønnesøn af samme navn siges spådommen om borgens undergang at være gået i opfyldelse. Om det var spådom eller ej, så blev borgen ødelagt ved en stormflod i 1532.

Predbjørn Podebusk den yngres datter Jytte var enke efter Eske Brok til Gl. Estrup, og i 1541 giftede hun sig med biskop Knud Gyldenstjerne. I 1548 fik Jytte Podebusks søstersøn, Gregers Ulfstand, part i gården, der nu deltes i Nørre og Søndre Vosborg.

Knud Gyldenstjerne beholdt Nørre Vosborg, hvis tilliggende han udvidede betydeligt. Han anlagde det nuværende voldsted og opførte østfløjen. Efter hans død i 1568 arvedes gården af sønnen Predbjørn Gyldenstjerne, hvis søn Knud Gyldenstjerne i 1626 skødede gård og gods til sin svoger Jens Luel. Han døde i 1634 og enken Ide Lange overtog gård og gods. Hun opførte Nordfløjen.

Ide Langes datter arvede Nr. Vosborg og bragte den til sin mand - Norges riges Kansler - Ove Bielke, med hvis datter af andet ægteskab Nørre Vosborg kom til amtmand Joachim Vind, der i 1687 afhændede besiddelsen - godt 700 tdr. hartkorn af alle slags - til oberst Herman von Schwanewede, der ejede Søndre Vosborg. Hans arvinger solgte i 1707 Nr. Vosborg til Niels Leth og hans familie forblev på gården til 1779, da Chr. Linde Friedenreich købte den. Hans dødsbo solgte i 1786 de to gårde - Nørre og Søndre Vosborg til brødrene Peder og Søren Tang, der i 1789 solgte Søndre Vosborg fra.

Tang

De nye ejere af Nørre Vosborg var købmand i Ringkøbing Peder Tang (død 1826) og broderen tidligere købmand i Ringkøbing, kancelliråd Søren Tang, ejer af Timgård. Efter Søren Tangs død i 1795 købte den handlekraftige broder hans halvpart af Nørre Vosborg.

I 1797 overlod Peder Tang Nørre Vosborg til sønnen, landvæsenskommisær, kammerråd Niels Kjær Tang, som døde i 1814. Hans enke Marie Cathrine Meinert ægtede i 1816 stiftsprovst, senere biskop Conrad Daniel Kofoed, der frasolgte en del gods og i 1819 fik bevilling til at udparcellere gården i 53 dele.

I 1824 solgte han den uden tiender og gods til sine tre sted sønner, af hvilke Peder Tang - senere præst - og Christian Noe Tang - senere justitiarius - i 1826 solgte deres andele til den tredje broder Andreas Evald Meinert Tang (død 1868). Hans enke Marie Tang f. Fenger afhændede i 1878 Nørre Vosborg til svigersønnen, bryggeriejer Henrik Stampe Valeur. Han døde i 1880 og enken Christine Valeur f. Tang ejede gården til 1923, da hun overlod den til sine søsterbørn skoleinspektrice Anna Tang Barfod og Andreas Tang Barfod, som i 1931 blev eneejer.

Realea A/S

I 1946 solgte han til I. Lundgaard og Th. Sørensen. De frasolgt nogle arealer og samme år overlod de Nørre Vosborg til overretssagfører J. F. Krarup, hvis datter og svigersøn Kirsten og Henrik Haubro overtog den i 1970. Efter at arbejdet på at bevare den gamle herregård var gennemført og forfaldet igen viste sig, solgte Henrik Haubro i 2004 Nørre Vosborg til Realea A/S, der er et ejendomsselskab under Fonden Realdania, der bl. a. har til opgave at bevare historiske bygninger og deres omgivelser for eftertiden.

Til Nørre Vosborg hører 216 ha.

For driften af Nørre Vosborg herregård står Fonden Nørre Vosborg. Fonden er stiftet af daværende Ringkøbing Amt og Ulfborg-Vemb Kommune. Nu er det Holstebro Kommune der modtager tilskuddene.

OGN

Nordfløjen fra 1640 og i baggrunden østfløjen. Foto 1982.

Den gamle ladegårdslænge fra 1780. Foto 1982.

Nørre Vosborgs karakteristiske porttårn opført i 1790.
Foto 1982.

Hovedbygningens sydøstlige hjørne. Tv. sydfløjen fra 1838 og th. østfløjen fra midten af 1500-tallet.

Nyt fra kredsene

Ribekredsen

Aftenudflugt onsdag den 11. juni. Vi mødes hos "Dansk Træindustri", Ørstedvej 71, Ribe Nord kl. 19.15.

Vi får forevist virksomheden, der forarbejder rå træ (tørring og opskæring) til videre forarbejdning i andre virksomheder foruden træpiller - ca. 200 t. pr. døgn

Virksomheden, der har 120 ansatte, kører i døgn drift. Hvert døgn modtages 40 lastbiltræk træ til forarbejdning.

Efter forevisningen drikker vi kaffe på restaurant "Sælhunden", Skibbroen, Ribe. Her kommer tidligere lærer Børge Wulff Lorentsen, som vil fortælle om Ribe og tage os med på rundtur i byen - afhængig af vejret.

Tilmelding på tlf. 75 44 50 33 eller 75 28 83 34 senest lørdag den 7. juni.

Udvalget

Lolland-Falsterkredsen

Der indbydes til generalforsamling fredag 16. maj kl. 14.00 på kunstmuseet ved Fuglsang, Nystedvej 71.

Derefter kan vi kikke på den smukke udstilling af malerier.

Der kan købes kaffe i kafeteriet.

Mogens Hansen

Vejlekredsen

Torsdag d. 27 marts var vi 25 medlemmer der mødtes på Landbrugtes hus, det nye rådgivningscenter for Landbrug Østjylland i Horsens. Klaus Johansen, der er chef for planteavl, gav os en meget underholdende rundvisning i det smukke kontor landskab. Efter kaffen fortalte Svend Nilsen, hvorfor man havde valgt at samle de tre tidligere centre i et nyt. Der var væsentlige fordele specielt den tværfaglige rådgivning havde vundet meget.

Næste møde er sommermøde tirsdag den 17. juni. Vi mødes kl. 14.00 hos Else og L. Chr. Laursen "Givskov" Tykhøjvej 22 Give. Her nyder vi den medbragte kaffekurv i haven, L. Chr. Laursen vil fortælle om "Givskov" og dens historie. Kl. 16 skal vi være i Brande hos Axel Månsson, hvor vi skal se og høre om Danmarks største frilandsgartneri. I højsæsonen er der ca. 150 medarbejdere til at plukke og sende salat til hele Danmark. 18.30 skal vi være på "Spisestedet" Den gamle brugs i Givskud, hvor vi vil nyde aftensmaden. Invitation og tilmeldelse kommer ud senere.

Steffen Buch Juul.

Midtjysk kreds

Fredag den 23. maj 2008 kl. 19 er der besøg på Gammelbygaard, Villerslevvej 75, 7755 Bedsted. Ejendommen er smukt beliggende øst for Gammelby i Thy med udsigt til Mors over Visby Bredning af Limfjorden.

Gammelbygaard gik gennem mange generationer i arv fra far til søn, indtil den i 1911 blev overtaget af J. N. Nicolaisen. I hans og senere i sønnen, M. Møller Nicolaisens tid var der store kvægbesætninger på gården, men efter at to af sidstnævntes børnebørn, brødrene Jens og Søren Nicolaisen, har overtaget gården, er den blevet en svineproduktionsgård i den helt store stil med 1600 søer og levering af 26.000 slagtesvin årligt. I tilknytning hertil drives der planteavl på 840 ha.

Efter at brødrene og den nu ca. 80-årige Møller Nicolaisen har fortalt om gårdens historie, vil kaffen blive indtaget i den flotte hovedbygning, der er opført i 1921, beliggende mod syd til den smukke have, og som på det seneste er blevet ombygget og moderniseret.

Lørdag den 21. juni 2008 kl. 13.30 er der besøg på Kauergaards Avlscenter, Over Kærsholm Vej 4, Thorning, 8620 Kjellerup hos Dorrit og Jørgen Salhøj Rask.

Familierne Rask på Thorning-gårdene er landskendte for deres avlsarbejde med svin. Det gælder også denne familie, der har 600 søer på Kauergaard til opformering og som dyrker 260 ha. planteavl. For nyligt er Jørgen Rask blevet omtalt i Jyllands Posten for et staldbyggeri med en æstetisk udseende. Ægteparret har desuden bygget ny bolig, der i stil bryder med tidligere kendt stuehusbyggeri. Kauergaard er beliggende midt i Thorning, og Over Kærsholm Vej støder til bygaden, næsten overfor forsamlingshuset.

Efter en rundvisning ved Jørgen Rask vil der ca. kl. 15.30 blive afholdt generalforsamling ved et kaffebord på Blicheregnens Museum, Blichersvej 28, Thorning, hvor der også bliver mulighed bl.a. for at bese en udstilling med gårdmalerier fra egnen.

Ejgil Overby

Bornholmskredsen

Indbyder til udflugt på "Vingården Lille Gadegård", Sønder Landevej 63, Pedersker Tirsdag den 17. juni kl. 19.00

Jesper Paulsen vil vise rundt i den flotte vinmark og fortælle om produktionen.

Der vil blive mulighed for at smage på vinen.

Efter rundvisningen er der generalforsamling i kantinen, hvor vi kan nyde den medbragte kaffe.

Mogens Frigaard

Fynskredsen

62 medlemmer var den 11. marts mødt op i Ryslinge, hvor vi hørte om kirken og højskolen. Derefter besøgte vi Tøystrup Gods, hvor godsejer Niels Ulrich Nyboe fortalte og viste rundt.

Avlsgårdens længer er indrettet til kurser, og konferencer.

Niels Ulrich Nyboe er fjerde generation på Tøystrup.

Og efter rundvisningen samledes vi i restauranten, hvor der serveredes gulasch.

Mogens Andersen.

Århuskredsen

Forårsmødet afvikles torsdag, den 15. maj kl. 19.00 på Stenalt Gods, Stenaltvej 8, 8950 Ørsted.

Stenalt Gods er en gammel sædegård, hvis fredede hovedbygning er fra 1799.

Godsejer Dorte Mette Jensen fortæller om Stenalts historie og driften på godset, der omfatter 733 ha. Vi skal se den store besætning af geder (300 stk.), og der vil blive serveret smagsprøver af produkterne herfra.

Der bliver efterfølgende mulighed for at se haven og nyde den medbragte forfriskning.

Vi mødes til venstre for hovedbygningen og parkerer ved den nye lade.

Arrangementet koster 65 kr. for voksne og 30 kr. for børn.

Sommermødet finder sted tirsdag, den 17. juni til den fremtidige "Mols Nationalpark".

Mødested: Parkeringspladsen ved Dybvadvej og Sognevej ca. 300 m nord for Agri Kirke kl. 19.00.

Den indfødte molbo, Kristian R. Foged, vil vise os vej og fortælle om de mange forskellige og interessante attraktioner. Vi går de 150 m til Stabelhøjene, og nyder udsigten over store derle af Mols fra 133 m højde.

Vi fortsætter i vore biler videre forbi Agri Sø, der ligger 100 m over havet. Turen går videre gennem Mols Bjerger. Vi slutter i Strandkjær Besøgscenter, men måske når vi også at se staldeene til Skov- og Naturstyrelsens "Skovrækkvæg".

Medbring selv forfriskning evt. klapstol/tæppe.

Vi håber på godt vejr med mange deltagere, og tilmelding er ikke nødvendig.

Anne Lis Ladefoged.

Vestsjællandskredsen

Sommerudflugten afholdes tirsdag, den 17. juni, hvor vi skal se det gamle danske land, Skåne, som vi fik frarøvet efter freden i Roskilde 26. februar 1658.

Vi kører mod Falsterbo og hører om Slaget ved Fotevig. Fortsætter gennem Trelleborg og efter frokosten, der er medbragt, besøger vi to interessante herregårde – bl. a. den meget smukke Jordberga. Turen slutter med middag på et taleligt sted. Udførligt program i næste blad.

OGN.

Sjælland Syd

Sommerudflugter afholdes 6. maj og 10. juli 2008.

Den 6. maj kl. 13,30 mødes vi ved Masnedøfortet, hvor der er rundvisning af SSP. konsulent i Vordingborg kommune Allan Steinmetz. Vi drikker den medbragte kaffe her. Kl. 15,30 er der rundvisning på Borgcentret i Vordingborg. Kl. 17,00 besøger vi Vordingborgskolen (tidligere husholdningsskolen), hvor vi får fortalt om skolen og spiser vores medbragte mad.

Medbring stole, borde, eftermiddagskaffe og aftensmad.

Fællesudgifter kr. 70,00 pr. deltager.

Tilmelding senest 28. april på nedenstående kupon eller til:

Ole Krogh Jensen, Kroghbrogård, Holmevej 89, 4700 Næstved, tlf. 55 54 00 56 bedst formiddag.

Dorrit Røtting, Røttinggård, Teglsturpvej 1, 4720 Præstø, tlf. 55 98 11 84

Den 10. juli kl. 13,00 mødes vi på Museumsgården, Skallebjergvej 15, Keldbylille. Efter rundvisningen drikker vi den medbragte kaffe her. Vi fortsætter til Bent Skovgaard Jensen, Oregaardsvej 1, der har en stor kvægbesætning og malkeroboter. Dagen slutter hos Ester og Niels Aage Nielsen, Dammehavevej 4, Lille Damme, hvor vi spiser den medbragte mad og værtsparret serverer kaffe efter spisningen.

Medbring stole, borde, eftermiddagskaffe og aftensmad.

Fællesudgifter kr. 70,00 pr. deltager.

Tilmelding senest 5. juli til Ole Krogh Jensen, Kroghbrogaard, Holmevej 89, 4700 Næstved, tlf. 55 54 00 56 bedst formiddag, eller til Niels Aage Nielsen, Dammehavevej 4, Lille Damme, 4792 Askeby, tlf. 55 81 70 79.

Ole Krogh Jensen

Kredsen afholdt generalforsamling den 14. marts i Everdrup forsamlingshus.

Generalforsamlingen afvikledes problemfrit, for Ole Krogh Jensens beretning blev taget til efterretning og regnskabet godkendt. Til bestyrelsen nyvalg-

tes Bruno Lund, Gørslev, der afløste Ella Kirkeby.

Taler på generalforsamlingen var Wessel Doldersum, der er hollænder, og nu driver et omfattende landbrug ved Præstø. Han indledte med at fortælle, at familien har været i Danmark i 12 år, og det har været et mål for dem at blive en del af det danske samfund, derfor har de lært sproget og kulturen.

De købte en gård med et nedslidt produktionsapparat, og derfor kunne de forny bygningerne og få et effektivt landbrug. Nu er der 350 køer og 4 ansatte. Jorden drives med maskinstation, og der dyrkes majs og græs.

Wessel Doldersum sagde, at han var forholdsvis konservativ, og der skal meget til for at ændre vaner. Han så gerne at vi betalte mindre i skat, og til gengæld selv betalte for de ydelser vi henter fra samfundet.

Folkeskolen er dyr, og det er ikke pengene der får lært børnene at læse, det er undervisningen!

Og så fandt han, at det danske samfund er ved at drukne sig selv i bureaukrati.

Gennem vores skat betaler vi til krigen i Afghanistan og Irak, og samtidig yder vi formuer til indsamling til genopbygning af de to lande. Det er utroligt.

Om Andelsselskaberne sagde Wessel Doldersum, at andelsbevægelsens kapital er andelshavernes, men andelshavernes indflydelse er tabt. Der skal navn på kapitalen. Der bliver færre og færre mælkeproducenter, men Arlas formue stiger, men hvem tilhører pengene?

Sidste år købte Doldersum en ejendom i New Mexico. Sønnen havde været i USA og fundet en kæreste, og da 24-årsreglen forhindrede dem i at flytte til Danmark, etablerede de sig på en farm med 50 ha og plads til 1300 køer.

Der var meget at rydde op på farmen, for i New Mexico er der plads nok, så man bygger nyt, men fjerner ikke det gamle. Arbejdskraften er mexicanere, de er ustabile, men det fungerer.

I New Mexico er reglerne helt anderledes. De døde dyr begravnes i møddingen, og harmoniproblemer kendes ikke.

Priserne på mælk og foder er som i Danmark.

Doldersum sagde, at han ikke savner noget i Holland. I Danmark er der mere plads og man er mere afslappet, og familien har aldrig fortrudt, at de kom hertil. Danmark har en dejlig madkultur. At samle mange mennesker til fællesspisning var nyt for familien. I Holland spiser man hjemme og går til fest.

Danmark har mange retter, og naboerne er så venlig at invitere på god gammeldags dansk mad, men øllebrød skal man vænne sig til! Pandekager er bedre.

Det sydlige Sønderjylland

Aftenudflugt torsdag, den 15. maj. kl. 19.00 samles vi ved Rinkenæs gamle kirke, der er under restaurering. Her vil Heinz Saxburger vise rundt.

Derefter kører vi til domænegården Buskmose, som ejes af Anette og Kristian Wildenschild, som fortæller om driften.

Kl. 21.00 samles vil på Cafe Providence, Strandrøg 9, Rinkenæs, hvor kaffen venter. Herefter fortæller Heinz Saxburger om kirken og fhv. forstander Filt Jensen, Gråsten, fortæller om domænegårdene og især Buskmose.

Tilmelding til Chr. A. Krogh tlf.: 74 41 53 12.

Torsdag, den 19. juni afholdes aftenudflugt med generalforsamling. Vi mødes kl. 19.00 hos Gitte og Jens Lyckou Petersen, Ginegårdsvej 1, Kisbæk. Vi hører om driften og ser os om. På den ene af de tre gårde er 160 malkekøer, der betjenes af 4 malkeroboter, og på en anden gård er der en årsproduktion af 500 slagtekalve. Driften omfatter 195 ha, hvoraf de 40 er forpagtet.

Kl. 20.30 samles vi på Øster Højest Kro, hvor der efter kaffen afholdes generalforsamling, og så vil formanden for dansk Slægtsgårdsforening og formand for Danske Mælkeproducenter Peder Mouritsen, Sædding Storgård, Nr. Nebel fortælle om sit landbrug og sit organisationsarbejde.

Tilmelding til Chr. A. Krogh tlf.: 74 41 53 12.

Chr. A. Krogh.

Haderslevkredsen

Kredsen inviterer til forårstur og generalforsamling torsdag den 15. maj 2008 kl. 19.00 på Genforenings- og Grænsemuseet – der ligger to km nord for Christiansfeld. Det lille museum som fortæller den store historie.

Vor guide er Gudron Kloppenborg Skrumsager, Sjølund.

Kaffe på Den gamle Grænsekro, der er genbo til Museet.

Generalforsamling og derefter fortæller Villy Jensen, Haderslev om De stærke Jyder.

Elise Jensen.

Himmerlandskredsen

Den 14. maj kl. 19.00 indbyder vi til driftsbesøg hos Peter Toldbod, Pugholmvej 9, Års.

Efterfølgende afholdes generalforsamling.

Poul Kristian Poulsen

Returadresse:

Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

POST

B

PP DANMARK

Trans

Trans kirkegård med de karakteristiske afskærmninger ved gravstederne.

Årsmødeudflugten fører os bl. a. til Trans kirke, der ligger nær Vesterhavet i det jævnt bakkede istidslandskab, der strækker sig frem til lidt syd for kirken, hvor ydergrænsen for sidste istids gletscher lå, og her begynder hedesletten.

Fra Trans kirke er der en enestående udsigt over hele området.

Trans er et så betydeligt sted i den danske natur at postvæsenet i 1979 valgte et motiv herfra i deres landskabsserie.

Trans kirke er beskrevet i bogen 400 landsbykirker, og der står bl. a.: Trans kirke er pragtfuldt beliggende ud til Vesterhavet. Bygningen, der omfatter romansk kor og skib og et sengotisk tårn, er restaureret i 1964-66.

Udgravninger foretaget i 1964 af Nationalmuseet, viste, at bygningen har haft tre trækirker som forgængere. I hvert fald én af dem har rummet grave, der hører til de ældste kristne begravelser i Danmark.

Norddøren og 4 romanske vinduer kan spores i granitmurene. Tårnet, der fungerer som våbenhus har meget stejle nord-sydvendte taggavle.

Kirken gotiske alterbord og en altertavle fra 1655 blev ødelagt ved brand i 1912. Ved restaureringen i 1960'erne genanvendtes Niels Bjerres altermaleri "Maria Magdalene ved Graven" i et alter, hvor tavlen er kombineret med bord og skranke.

Der er en romansk døbefont, en prædikestol fra 1655 og et gotisk krucifiks.

Nok så interessant er, at Nationalmuseet opbevarer et sæt ciboriestolper, der stod bag det gamle alter. Et ciboriealter eller et søjlealter er en opbygning over et alter bestående af fire søjler, der bærer en baldakin. Mellem søjlerne anbragte man i den tidlige middelalder forhæng, der afskærmede alteret for menigheden når det store øjeblik var inde, hvor brød og vin blev til Jesu kød og blod. Ciboriealteret gik af brug i 1200-tallet, men i Trans kirke havde man bevaret et par stolper.

På kirkegården lægger man mærke til noget typisk vestjysk, nemlig stakitter om gravstederne. Det har alene den praktiske funktion, at skabe lidt læ for en sparsom beplantning.

OGN

Frimærket fra 1979 med Trans.

